
A közigazgatási bírászkodás viszonya a bírói kormányzáshoz a magyar jogi szabályozás tükrében *

Balázs István **

---

1. Alapvetés

A mint az ismeretes az Általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény¹ alapvetően megváltoztatta a közigazgatási hatósági eljárás több mint fél évszázados hazai rendszerét.

Ennek eredményeként megszűnt a közigazgatáson belül addig alkalmazott fellebbezésnek, mint szubjektív jogvédelmi eszköznek az általános és rendes jogorvoslati jellege, arra csak kivételesen kerülhet sor és a korábbiaknál szűkebb keretek közt.

Az okok nagyon összetettek, melyekre érdemes betekintést adni az új rendszer alábbiakban idézett koncepciójából, miszerint *„Az előterjesztő az új szabályozás kialakításakor a legújabb európai tendenciákhoz hasonlóan a jogállamiság elvének inkább megfelelő közigazgatási szervezeten kívüli eljárási típust, a közigazgatási pert tartja követendőnek a közigazgatási szervezeten belüli jogorvoslat, a fellebbezés általános jogorvoslati eszköz szerepe helyett. Fontos megjegyezni, hogy a közigazgatási per jelenleg is hangsúlyosan jelenik meg az elsőfokú hatósági döntésekkel kapcsolatban, ugyanis a közigazgatási hatósági ügyek harmadában a hatályos szabályozás szerint is kizárt a fellebbezés lehetősége. Az eljárási szabályok egyik fő célja a végleges döntés meghozatalának, kikényszerítésének elősegítése (biztosítása). Így kiemelkedő szereppel rendelkezik az anyagi jogerő intézménye, amely a döntést megváltoztathatatlanná teszi, azt véglegesen lezárja. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény szem előtt tartja a közigazgatási ügyek végleges rendezésének elsődleges kívánalmát, így a jogorvoslati rendszer kialakítása során a döntések ellen igénybe vehető jogorvoslati eszköztárat az anyagi jogerő mielőbbi beálltához igazítja. Az általános közigazgatási rendtartásról*

---

* A tanulmány az FK - 129018. - A jogrendszer reagálóképessége című NKFIH által támogatott kutatás keretében készült.

** Tanszékvezető egyetemi tanár, Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Tudományos főmunkatárs, ELKH TK. Jogtudományi Intézet.

¹ Ákr. 111-119.§; <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600150.TV>, 2019. július 22.

szóló törvény jogorvoslati rendszerében fellebbezésnek így kizárólag akkor van helye, ha azt a törvény kifejezetten megengedi, azonban ha a fellebbezés elbírálására az elsőfokú határozatot hozó szervvel azonos közigazgatási szerv másik szerve lenne jogosult, akkor – az automatizált elektronikus döntést kivéve – fő szabályként az ügy érdemében hozott döntés bírói kontrolljának lehet csak helye. Az általános közigazgatási rendtartás tehát garanciális okokból a Ket.-hez képest más hangsúlyokat követ: a Ket.-ben elsődleges jogorvoslat a fellebbezés és másodlagos a bírói kontroll, míg az új kódexben a fellebbezés a kivételes, és a főszabály a közigazgatási per. A jogorvoslat szabályozási modellje tehát a jelenlegi főszabályt (fellebbezés lehetősége) teszi kivétellé, és a kivételt (fellebbezés lehetőségének hiányában közigazgatási per) teszi főszabállyá. Mindezekre figyelemmel a jogorvoslati alapmodell három elemből áll: – közigazgatási (első fok) eljárás, – elsőfokú közigazgatási bírósági eljárás, valamint – kivételes jelleggel a másodfokú közigazgatási bírósági eljárás. Az új rendszer biztosítani tudja az objektívebb elbírálást, ezáltal az ügyféli jogok hatékonyabb érvényesülését azzal, hogy nem hagy teret a szervezeten belüli egyéb érdek, elfogultság megjelenésének. A korrupciós kockázatok csökkentésének is megfelelő eszköze lehet a bírói kontroll, mivel a bírói függetlenség és a bírósági eljárás nyilvánosságának elvéből fakad a döntési folyamatok átláthatóságának javulása, továbbá a bírósági döntések publikálása eredményeként megismerhető és kiszámítható lesz a joggyakorlat.

A közigazgatási per általános jogorvoslati eszközzé tételével az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény átalakítja a bírói kontrollhoz köthető intézményeket, eljárási lehetőségeket is. Az ügyteher csökkentése miatt érdemes a bírósági felülvizsgálati kérelmet az alapügyben első fokon eljáró szervnél előterjeszteni, amely felügyeleti (felettes) szerve útján terjeszti fel a bírósághoz. A döntést hozó hatóságnak és a felügyeleti szervnek pedig a megtámadott döntéssel szemben hivatalból érdemi döntés-felülvizsgálati hatáskört biztosít az új szabályozás.²

2. A problematika

Ezekkel az indokokkal már a koncepciót előkészítő bizottság tagjaként sem tudtam azonosulni, és szinte nincs olyan eleme, ami legalább is ne lenne vitatható. Így pl. kérdéses, hogy lehet nemzetközi tendenciákra hivatkozni, amikor ezt mindössze két ország példájára alapozza, melyből az egyikben, az Egyesült Királyságban a bírói felülvizsgálatot közismerten a végrehajtó hatalmi ágon belül elhelyezkedő közigazgatási tribunalok széleskörű rendszere előzi meg, míg a példának hozott másik, osztrák rendszer alig pár éve működik és korántsem viták nélkül.³

² Lásd: RÉSZLETES JELENTÉS AZ ÁLTALÁNOS KÖZIGAZGATÁSI RENDTARTÁS KONCEPCIÓJÁNAK ELŐKÉSZÍTÉSÉRŐL.

<https://www.kormany.hu/download/c/c8/50000/20150514%20Jelentes%20az%20altalanos%20kozigazgatasi%20rendtartas%20konceptiojarol.pdf>, 2019. július 22.

³ Michael Thaler: *La réforme de la justice administrative autrichienne*. in: Nikoleta, Georgakoudi;

A korrupciós veszélyre történt hivatkozást sem alapozzák meg bűnügyi statisztikák, vagy más empirikus tapasztalatok, viszont rendkívül sértő feltételezések az egész köztisztviselői karra nézve.

A fellebbezés elbírálására alkalmas független felettes szervek hiánya a területi államigazgatás koncentrációja és integrációja miatt realitás, azonban e reformot éppen az a kormány határozta el, amelyik most erre hivatkozással sajnálkozik felette, ami nem vall nagy koherenciára a közigazgatás fejlesztését illetően. A sort lehetne még bőven folytatni, de e rövid írásnak nem lehet célja a problematika komplex feldolgozása, ezért csak egy aspektusát emeli ki, ez pedig a bírói felülvizsgálat általános és elsődleges eszközként történő intézményesítése kapcsán, a bíróság döntési jogkörének kiterjesztése a közigazgatási döntések általános megváltoztatási jogkörével.⁴

Ez alapvetően új elem, mely messze túlmegy a jogszerűtlen közigazgatási döntések kiiktatásának jogállami követelményén és elvonja a végrehajtó hatalmi ág jogkörét, amikor helyette a bírói hatalmi ág dönt az ahhoz szükséges közigazgatási székértelem nélkül.

Megváltoztatási jogkör persze eddig is volt, de szigorúan körülhatárolt ügyekben, melyek jellege ezt azért indokolta, mert olyan tiszta jogkérdésről volt szó, mely nem is a közigazgatási jog körébe tartozott. Így pl. az adóügyek tekintetében a jogalap megléte az alapkérdés, ami a tulajdonjogot érinti, ehhez képest az összecszerűség a következmény. Az, hogy nálunk ezt is az eljáró bírák számolgatják, csak az eljárás gyorsítását célzó közérdekű cél indokolja és nincsenek más elvi alapjai.

Ez a megoldás több problémát is felvet, ezek közül kiemelkedik az, hogy miképp egyeztethető össze hatalommegosztás Alaptörvényben is rögzített elvével.⁵

Ez még akkor is így van, ha közigazgatási perrendtartás koncepciója próbálta ezeket elbogatellizálni, amikor a következőkkel indokolta: *„A hatályon kívül helyezés, mint a hatalmi ágak megosztásának rendszeréből általánosan fakadó bírósági döntési lehetőség mellett – éppen az időszerűség és a költségkímélés kívánalmai miatt – a megváltoztatási jogkör egyre hangsúlyosabban jelenik meg. A magyar tételes jogban a megváltoztatási jogkör ma már – bár a Pp. 339. § (2) bekezdése így rendelkezik – nem tekinthető kivételesnek, hiszen a bíróságnak számos (és ezek között igen jelentős) ügyfajta esetében módjában áll a közigazgatási határozatot megváltoztatni. Az e körbe tartozó hatósági ügyeket részben a Pp., részben az egyes ágazati törvények sorolják fel. Az utóbbiak révén azonban a szabályrendszer folyamatosan – olykor elvtelenül – bővült. A szabályozás előkészítése során élesen merül fel az a kérdés, hogy hol húzódik a hatályon kívül helyezés és a megváltoztatás közötti elvi választóvonal. A megváltoztatási jogkör használata jelentős gyorsítási potenciált jelent, és sok esetben jobban képes a közigazgatási jogalkalmazást is orientálni, mint a pusztá*

Ianjatiana, Randrianandrasna (szerk.): *Mélanges en l'honneur du professeur Gérard Marcou* Paris, Institut de Recherche Juridique de la Sorbonne (IRJS), (2018) 1023-1037. o.

⁴ Lásd a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 90. § (1) bek.

⁵ Alaptörvény C) cikk (1) bek., https://www.keh.hu/magyarorszag_alaptorvenye/1515-Magyarorszag_Alaptorvenye&pnr=2, 2019. július 22.

hatályon kívül helyezés. Éppen ezért vizsgálendő, hogy hogyan alakítható ki olyan szabályozás, amely a hatalmi ágak megosztásának az elvével is összhangban áll, nem engedi meg a bíróságnak, hogy a közigazgatás döntési jogköreit elvonja, ugyanakkor az ügy érdemi befejezése érdekében – a jelenlegi helyzetből kiindulva – a megváltoztatási jogkör jelentőségét az általános perjogi szabályok szintjén elismeri. Az időszerű ítélkezés egyik fontos sarokpontja az ügy érdemi befejezése érdekében gyakorolható megváltoztatási jogkör. A Pp. 339. § alapján jelenleg a bíróság a jogszabálysértő közigazgatási határozatot hatályon kívül helyezi, és szükség esetén a közigazgatási határozatot hozó szervet új eljárásra kötelezi, a határozatot a bíróság csak kivételesen változtathatja meg. A nem mérlegelési jogkörben meghozott egyedi döntések esetén – teljes egészében feltárt, tisztázott közigazgatási tényállás mellett és alapján – a bíró számára indokolt lehetőséget adni arra, hogy meghozhassa az alapul szolgáló jogi normából fakadó döntést a jogszabálysértő közigazgatási döntés helyett, annak részleges vagy teljes megváltoztatásával, hogy ezzel a jogvita érdemben lezárulhasson.⁶

A koncepció tehát nem elvi, hanem igen is gyakorlati okokra hivatkozik, melyek egyrészt a közigazgatási hatósági ügyek végleges lezárásának ésszerű határidőben történő jogos társadalmi igényéből erednek, de melyek másrészt éppen az igazságszolgáltatás eljárásában jelentősen különböznek a közigazgatás szigorúan határidőhöz kötött ügyintézésétől.

Számos probléma pedig éppen ebből ered, hiszen nyilván kisebb gondot jelentett az, amikor a megváltoztatási jogkör kivételes intézmény volt, de más a helyzet, amikor a közigazgatási per az addig általános és rendes jogorvoslatként a közigazgatáson belül működő fellebbezést váltja ki.

Egy ilyen megoldás egyszerre fosztja meg a végrehajtó hatalmi ágat jogkörének gyakorlásától, miközben éppen a közigazgatási ügyek sajátosságai igénylik azt, hogy a klasszikus perrendtartási, vagy igazságszolgáltatási elvek is korlátozottan érvényesülhessenek. Így mindenekelőtt a kontradiktórius eljárás, azaz a tárgyalás tartásának a kivételessége, a bírói függetlenségre is hatást gyakorló határidők megjelenése, a hivatalbóli eljárás egyes elemeinek megjelenése stb. lehetnek ilyen elemek.

Így tehát egy közelebbről nem megjelenített és kellően alátámasztott és főként igazolt érvrendszer nélkül úgy módosult a rendszer, hogy mind a közigazgatási hatósági eljárás, mind pedig a bírósági eljárás eddig alkalmazott rendszere sérülnek, miközben az új rendszer előnyei nem ismertek.

Ezek a dilemmák azonban nem magyar sajátosságok, és éppen az ezekre adott alternatív válaszok vezettek oda, hogy a közigazgatási döntések bírósági felülvizsgálatának több, egymástól elvi alapjaiban is igen különböző rendszerei alakultak ki a világon.⁷

⁶ Lásd: RÉSZLETES JELENTÉS A KÖZIGAZGATÁSI PERRENDTARTÁS KONCEPCIÓJÁNAK ELŐKÉSZÍTÉSÉRŐL

<https://www.kormany.hu/download/9/c8/50000/20150514%20Jelentes%20a%20kozigazgatasi%20perrendtartas%20konceptiojanak%20elokesziteserol.pdf#!DocumentBrowse>, 31-33. o.

⁷ Lásd bővebben: Patyi András: *Közigazgatási bíráskodásunk modelljei*. Logod, Budapest, 2002.

Ebből a szempontból a koncepció alapján kidolgozott új, hatályos megoldás visszatérést jelent a polgári Magyarország által alkalmazott közigazgatási különbírószági modellhez, a rendszerváltoztatás óta alkalmazott rendesbírószági eljárás ellenébe éppen a közigazgatás és ebből kifolyólag a közigazgatási perek sajátosságaira hivatkozva.

Az önálló közigazgatási bíráskodás megteremtése önmagában talán dicsérendő és a jogállamiságot erősítő törekvés lehetne, ám kérdéses az az ügyszám, amire alapozva egy ilyen különálló, többfokozatú rendszert érdemes működtetni.

Az e kérdésre adott válasz újabb ellentmondásokhoz vezetett. Az általános közigazgatási rendtartás koncepciója ugyanis éppen arra hivatkozva vonta kétségbe a fellebbezés további szerepének fenntartását, hogy azok száma az ügyek igen szűk részét érintette a következők szerint: *„A rendelkezésre álló adatok alapján a legtöbb területen elenyésző – leggyakrabban 0,5 % alatti, átlagosan 0,33% – a fellebbezéssel támadott döntések aránya, azonban a fellebbezési eljárásban született határozat bírósági felülvizsgálatát akár az ügyek 20-25%-ában is kezdeményezték a felek.”*⁸

Csak, hogy az idézett szöveghez hozzá kéne tenni, hogy bírósági felülvizsgálatra főszabályként a fellebbezés kimerítésé után kerülhetett sor, tehát a fellebbezések nyomán meghozott másodfokú határozatok száma a bázis. A hivatkozott statisztika számaiból pedig az is kiolvasható, hogy az IM által alapul vett 33. 700 759 hatósági ügy viszonylatában a bírósági felülvizsgálat kezdeményezése mindössze 20-25000 ügyet jelentett évente, ami eleve megkérdőjelezi egy különbírószági rendszer kiépítésének értelmét.

Persze, ha megszűnik a fellebbezés, akkor már más a helyzet, hiszen mindjárt négyszeresére növekszik a potenciális ügyforgalom. E gondolkodást látszik alátámasztani az Ákr. azon-minden bizonnyal a közigazgatási különbírószági rendszer létrehozásáig ideiglenesnek szánt- megoldása is, hogy miközben kimondja a fellebbezés kivételes jellegét, lényegében mindenütt meg is engedi ott, ahol a korábbi szabályozás eleve így rendelkezett.⁹

A fellebbezés intézményének de facto kivételessé tétele azonban visszavezet a már korábban említett problémához, azaz az ügyek végleges lezárásának időbeli elhúzódásának veszélyéhez, ha a bírósági felülvizsgálat főszabályként valóban csupán a hatalommegosztás alkotmányosan kijelölt keretei közt marad, azaz *„Az egyensúly megteremtésének egyik eszközét fogalmazza meg az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontja, mely a független és pártatlan bíróságok igazságszolgáltatási feladatai közé építi be a közigazgatási határozatok törvényességéről való döntés...”*¹⁰

Az általános megváltoztatási jogkör azonban nyilvánvalóan túlmegy ezeken a kereteken, ráadásul úgy, hogy széleskörű mérlegelési jogkört biztosít az eljáró

⁸ Lásd; RÉSZLETES JELENTÉS AZ ÁLTALÁNOS KÖZIGAZGATÁSI RENDTARTÁS KONCEPCIÓJÁNAK ELŐKÉSZÍTÉSÉRŐL.

<https://www.kormany.hu/download/c/c8/50000/20150514%20Jelentés%20az%20általános%20közigazgatási%20rendtartás%20konceptiójáról.pdf>, 2019. július 22., 30. o.

⁹ Ákr.116.§; <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600150.TV>, 2019. július 22.

¹⁰<https://www.kormany.hu/download/c/c8/50000/20150514%20Jelentés%20az%20általános%20közigazgatási%20rendtartás%20konceptiójáról.pdf> 2019. július 22., 4. o.

bíróságnak, amikor egy bizonytalan jogfogalmat tételez ennek alkalmazásához.¹¹

A már többször idézett koncepcióban erre is találhatunk magyarázatot, miszerint „Az Alaptörvény C) cikke kimondja: „A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.” Ez az elv egyszerre jelenti a korlátlan hatalom kizártságát, a hatalmi ágak elválasztását, egyensúlyát és együttműködését. Korlátlan és korlátozhatatlan hatalom jogállamban nincs, bizonyos hatalmi ágak szükségképpen korlátozzák más hatalmi ágak jogosítványait.”¹²

Bár a hatalommegosztásnak és a jogállamiságnak is eltérő értelmezései vannak¹³, de a fentiekben idézett biztosan nem számít az általánosak közé, ráadásul újabb problémákat is felvet.

A modern polgári közigazgatás ugyanis szakmai tudás birtokában, élethivatásszerűen végzett tevékenység, melynek kereteit a szakigazgatási szervezet és az egyes munkakörök betöltésére előírt szakmai képesítési előírások megléte adja.

Az általános megváltoztatási jogkör alkalmazása így nem pusztán a hatalommegosztás elvének formális sérülését jelentheti, hanem tartalmi is azzal, hogy a bírói hatalmi ág szakkérdésekben dönt a közigazgatás helyett, amire pedig megfelelő tudással nem rendelkezik. Persze itt is különbséget kell tenni a „tisztán jogi” kérdések közt, mint pl. a már említett adó jogalapjának esetében, vagy pl. ingatlannyilvántartási bejegyzések esetében, továbbá a legkényesebb hatósági ügycsoportot képező építési hatósági ügyek tekintetében.

Az előbbi esetekben a megváltoztatás a jogszerűség kérdésében hozott döntés következménye, ami belefér a közigazgatási döntések törvényességének felülvizsgálatába, míg egy elutasított építési engedély esetében a bíróság által hozott megváltoztató döntés, ami adott tényállás mellett az engedély iránti kérelemnek helytad, már közigazgatási szakkérdésekbe történő illetéktelen beavatkozás lehet. A két eset közti határ meghúzása pedig nem egyszerű feladat, de a jelen szabályozás szerint- „A bíróság a jogsértő közigazgatási cselekményt megváltoztatja, ha az ügy természete azt megengedi, a tényállás megfelelően tisztázott, és a rendelkezésre álló adatok alapján a jogvita véglegesen eldönthető.”-erről is az eljáró bíróság dönt.¹⁴

Az ezzel kapcsolatban felvethető elvi jelentőségű kérdés meghaladja a magyar szabályozás által felvetetteket, és igazán a „bírói kormányzás” távolról sem általánosan elfogadott és támogatott vízióját veti fel.¹⁵

A vázolt problémák meghatározó módon érintették a kialakult hazai jogi szabályozást és az azt körülvevő szakmai politikai vitákat egyaránt. Így ezek alapján előbb csak, módosításra került a még hatályba sem lépett közigazgatási

¹¹ Lásd a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 90. § (1) bek.

¹² <https://www.kormany.hu/download/c/c8/50000/20150514%20Jelentés%20az%20általános%20köziga%20zgatási%20rendtartás%20konceptiójáról.pdf>, 2019. július 22., 4. o.

¹³ Lásd erre; Petrétei József: „Hatalommegosztás”. in: Jakab András – Fekete Balázs (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia* (Alkotmányjog rovat, rovatszerkesztő: Bodnár Eszter, Jakab András). <http://ijoten.hu/szocikk/alkotmanyjog-hatalommegosztas> (2018).

¹⁴ Lásd a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 90. § (1) bek.

¹⁵ Lásd Richard Bellamy: *Political Constitutionalism A Republican Defence of the Constitutionality of Democracy*, University College London, 2007.

bíróságokról szóló 2018. évi CXXX. törvény,¹⁶ majd a hatálybaléptetés került bizonytalan időre elhalasztásra.

Mindez persze nem önmagában a bírói kormányzás veszélye miatt történt, hanem az azt megvalósító jövőbeni bírói kar kiválasztási és igazgatási mechanizmusa aktuálpolitikai problémái miatt.

Márpedig a bírói kormányzásnak az a megnyilvánulása, miszerint a közigazgatási döntések törvényességi felülvizsgálata helyett dönthet az ügyek érdemében is, elvonva ezzel a végrehajtó hatalmi ág hatáskörét, a bírák kiválasztásától függetlenül sem támogatható cél.

Ez még akkor is így van, ha a hatalmi ágak működése egymástól valójában soha sem különült el tisztán és egymás funkcióiban részt vesznek ma is. Így különösen a végrehajtó hatalmi ági funkciókat ellátó közigazgatás mindig is végzett kvázi bírósági funkciókat különösen a birtokvédelem és a közigazgatási büntetőbíráskodás körében, de azzal, hogy a végső döntést ezekben az esetekben a bírói hatalmi ág hozza meg. A közigazgatási határozatok általános megváltoztatási jogkörénél ez viszont éppen fordítva van.

A különböző államhatalmi funkciók ilyen mértékben történő keveredése a köztük húzódó határok elmosásához és relativizálódásához vezet, mely egyik hatalmi ág működésének sem tesz jót, a közérdeknek még különösen nem azzal, hogy a hatalmi egyensúly felborítása a demokrácia érvényesülését is veszélyezteti.

Végül, de nem utolsó sorban érdemes kitérni arra, hogy a XX. század utolsó évtizedeitől az ezredforduló első, nagyjából a pénzügyi-gazdasági világválság kitöréséig érvényesülő neoliberális közigazgatás-fejlesztési irányzatának az Új Közmenedzsmentnek a negatív tapasztalatai, illetve bukása jól mutatják azt, hogy mennyire káros lehet az, ha a közérdeket összemoszák a magánérdekkel, ha a közhatalmi eszközöket a civil és a versenyszféra módszereivel próbálják kiváltani és mindezek következtében meggyengíteni az állam cselekvését megvalósító közigazgatást.

A válságok megelőzésében és leküzdésében eszköztelenné válik az állam a leépített, szakmailag és erkölcsileg leértékelt jó közigazgatásának hiányában, miközben a polgárok éppen tőle várnak segítséget.¹⁷ Az ellenreakcióként létrejövő poszt-NPM, vagy neoweberi irányzatok téves értelmezése pedig olyan centralizált és integrált közigazgatás kiépítéséhez vezethetnek, mint ez történt Magyarországon 2010-óta, szerencsére hungaricum jelleggel csupán.

3. Következtetések

Bár önmagában a közigazgatási döntések törvényességének bíróságok általi felülvizsgálata a jogállamiság természetes eleme, de választott és alkalmazott modelljét számos olyan körülmény határozza meg, melyek nem megfelelő

¹⁶ Lásd a közigazgatási bíróságok függetlenségét biztosító további garanciákról szóló 2019. évi XXIV. törvényt!

¹⁷ Lásd bővebben Balázs István: *A közigazgatás változásairól Magyarországon és Európában a rendszerváltástól napjainkig*, Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó, 2016.

figyelembevétele a szándékoltaktól éppen ellenkező hatást válthat ki.

Magyarországon is hasonló történik akkor, amikor a polgári korban alkalmazott közigazgatási különbírószági rendszerhez történő visszatérést olyan módon kívánják megvalósítani, mely felborítja a közigazgatás jogvédelmi rendszerének kialakult modelljét és megfosztja az ügyfeleket a fellebbezés rendes és általános jogorvoslati eszközétől, korruptnak és ezzel a belső jogorvoslatra alkalmatlannak nyilvánítva az egész közigazgatást. Más oldalról pedig abszolutizálja a bírósági felülvizsgálat értékeit és megadja a lehetőséget a közigazgatási bíróságnak arra, hogy belátása szerint éljen a megváltoztatási jogkörével és a közigazgatási ügyek érdemében döntsön. Mindezzel pedig úgy akar jogállami értéket létrehozni, hogy másokat, mint pl. a hatalommegosztást lerontja.

Az önálló közigazgatási bírósági rendszer létrehozásának az elhalasztása nem befolyásolja a vázolt helyzetet, hiszen a kibővített és vitatott jogkört a már hatályos közigazgatási perrendtartás biztosítja.

A megváltoztatási jogkör alkalmazása a jelen állapotok közt a közigazgatási bírák bölcsességére van bízva, mely napjainkban még – lehet a közigazgatási bírák jogállásának függőben lévő változása miatt is – nem vált általánossá.

Ez azonban hamar megváltozhat, teret adva a közigazgatás helyetti érdemi döntéshozatalra és ezzel a bírói kormányzás egyik aspektusa megvalósítására, ami egészen biztosan nem javítja majd a jogállamiság és a demokrácia helyzetét hazánkban.
